

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudkyň Daniely Zemanové a Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **J. K.**, zast. Mgr. Ondřejem Faistem, advokátem se sídlem Kamenická 2378/1, Plzeň, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 30. 12. 2015, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 12. 2016, čj. 16 Ad 23/2016-39,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 12. 2016, čj. 16 Ad 23/2016-39, **se ruší.**

II. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 30. 12. 2015, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

III. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 7 865 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Ondřeje Faista, advokáta.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Dne 30. 3. 2015 žalobce požádal o starobní důchod. Rozhodnutím ze dne 15. 5. 2015 mu žalovaná přiznala starobní důchod ve výši 7 277 Kč měsíčně. Z osobního listu

důchodového pojištění, který byl nedílnou součástí tohoto rozhodnutí, přitom vyplynulo, že žalobci jako dobu pojištění nezapočetla období od 1. 7. 1995 do 31. 10. 2005. V návaznosti na vydané rozhodnutí žalobce doložil nové skutečnosti, a to čestná prohlášení F. F. (jeho bývalého zaměstnavatele) a J. F., že žalobce byl ve sporném období zaměstnán jako opravář a měsíčně si vydělával 8 000 Kč. Tyto nově doložené skutečnosti žalovaná posoudila jako námitky proti rozhodnutí o přiznání starobního důchodu a rozhodnutím je zamítla.

[2] Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí žalobu. V ní mj. navrhl doplnit dokazování ohledně toho, že práci v sporném období skutečně vykonával. Krajský soud zamítl důkazní návrhy jako nadbytečné, neboť žalobcovu výdělečnou činnost pro F. F. považoval za nespornou. „*Pokud však žalobce u zaměstnavatele pracoval neoficiálně, tzv. na černo, tedy bez toho, že by byl přihlášen k sociálnímu pojištění a toto za něho zaměstnavatel nehradil, v žádném případě mu nemůže být tato doba práce započítána ČSSZ jako doba pojištění*“ (s. 10 rozsudku). Žalobu tedy výše označeným rozsudkem zamítl.

II. Stručné shrnutí argumentů obsažených v kasační stížnosti a vyjádření žalované

[3] Proti napadenému rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Rozsudek je dle něj nesrozumitelný a vnitřně rozporný. Krajský soud jednak považuje trvání zaměstnání za nesporné, jednak údajně požaduje, aby stěžovatel k této nesporné skutečnosti navrhoval důkazy. Důkazy, které stěžovatel předložil, pak soud neprovedl. Dále krajskému soudu mj. vytýká, že nesprávně posoudil právní otázku účasti stěžovatele na důchodovém pojištění. Stěžovatel byl ve sporné době zaměstnán, čímž splnil základní předpoklad účasti na nemocenském pojištění. Podmínku zaplacení pojistného je u něj třeba považovat za splněnou, neboť zaměstnavatel za něj pojistné neodvedl, ačkoli k tomu byl povinen (§ 11 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění).

[4] Žalovaná odkázala na své rozhodnutí a navrhla zamítnutí kasační stížnosti.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[5] NSS posoudil důvodnost kasační stížnosti soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.); shledal přitom vady, jimiž by se musel zabývat i bez návrhu.

[6] Kasační stížnost je důvodná.

[7] Jádrem tohoto sporu je otázka, zda stěžovateli lze pro účel výpočtu jeho starobního důchodu započíst dobu od 1. 7. 1995 do 31. 10. 2005, kdy pro bývalého zaměstnavatele vykonával pracovní činnost, avšak nebyl k účasti na důchodovém pojištění zaměstnavatelem přihlášen.

[8] Na posouzení převážné části sporného období, tj. od 1. 1. 1996 do 31. 10. 2005, se uplatní zákon o důchodovém pojištění ve znění do 31. 12. 2015, který v § 5 odst. 1 písm. a) stanoví, že pojištění jsou při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně účastni

pokračování

zaměstnanci v pracovním poměru. Dle § 5 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění se za zaměstnance v pracovním poměru *považuje též osoba činná v poměru, který má obsah pracovního poměru, avšak pracovní poměr nevznikl, neboť nebyly splněny všechny podmínky stanovené pracovněprávními předpisy pro jeho vznik* (viz též § 8 zákona o důchodovém pojištění ve spojení s § 2 odst. 1 písm. a), § 7 a 8 zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění). Podle § 11 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění dobou pojištění je po 31. prosinci 1995 doba účasti na pojištění, *za kterou bylo v České republice zaplaceno pojistné.* V § 11 odst. 2 se pak mj. uvádí, že podmínka zaplacení pojistného uvedená v odstavci 1 písm. a) se považuje za splněnou, pokud *zaměstnavatel* pojistné na pojištění neodvedl, ačkoliv byl povinen toto pojistné odvést, *pokud se dále nestanoví jinak* (zvýraznění doplnil NSS).

[9] NSS předesílá, že funkcí odůvodnění rozhodnutí správního rozhodnutí je zejména doložit správnost a nepochybně i zákonnost postupu správního orgánu, jakož i podložit vydané rozhodnutí přesvědčivými důvody (srov. rozsudek NSS ze dne 23. 7. 2009, čj. 9 As 71/2008-109). V odůvodnění rozhodnutí by se zpravidla měly objevit nejen relevantní skutková zjištění, ale správní orgán by měl srozumitelně vysvětlit i své právní závěry. Neučiní-li tak, své rozhodnutí zatíží nepřezkoumatelností. Rozhodnutí však nemůže být nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost tehdy, je-li rozpor v něm odstranitelný výkladem, tj. nebudou-li po interpretaci napadeného rozhodnutí jako celku – s přihlédnutím k obsahu spisu a k úkonům správních orgánů a účastníků – pochyby o jeho významu (viz rozsudek NSS ze dne 23. 8. 2006, čj. 1 Afs 38/2006-72). O posledně zmiňovaný případ však v posuzované kauze nejde.

[10] Z napadeného rozhodnutí ani z podkladů nelze zjistit, proč žalovaná spornou dobu nepovažovala za dobu pojištění ve smyslu zákona o důchodovém pojištění. Žalovaná konkrétně uvedla, že dle výsledků šetření Okresní správy sociálního zabezpečení Plzeň – Jih (dále jen „OSSZ"), které vzala za své, je sice „*nesporné, že* výdělečná činnost trvala, *nicméně nebyly prokázány skutečnosti rozhodné pro posouzení, zda je uvedená doba dobou pojištění ve smyslu ustanovení § 8 a § 11 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, zejména* skutečný výkon výdělečné činnosti, *zúčtování vyměřovacího základu a pobírání dávek nemocenského pojištění. Dále lze uvedené období pokládat za sporné, neboť předložený zápočtový list na uvedené období nebyl ověřen příslušnou OSSZ. Z prohlášení územního pracoviště ČSSZ vyplývá, že účastník řízení byl navíc od 30. 6. 1995 odhlášen z pojištění a firma F. F. ukončila svou činnost k 31. 7. 1995*" (zvýraznění doplnil NSS). Žalovaná dále nepovažovala za věrohodná ani stěžovatelem předložená čestná prohlášení svědků, jimiž se stěžovatel dodatečně snažil prokázat, že pracovní činnost ve sporném období vykonával. Také uvedla, že stěžovatel byl od 30. 6. 1995 odhlášen z pojištění u VZP a od 1. 7. 1995 byl veden jako osoba bez zdanitelných příjmů.

[11] NSS nerozumí tomu, jak žalovaná mohla považovat za nesporné, že v posuzovaném období stěžovatelova *výdělečná činnost trvala* a současně nemít prokázané, že stěžovatel *skutečně tuto výdělečnou činnost vykonával*. Bez toho, aby žalovaná tuto svou úvahu dále rozvedla, je tento její závěr nelogický a vnitřně rozporný. Nelze se pak divit stěžovateli, že neví, co měl vlastně prokazovat. Stěžovatel správně upozorňuje, že krajský soud jeho dobu zaměstnání u pana F. považuje za nespornou, na druhou stranu žádá na stěžovateli,

aby k této *nesporné* skutečnosti navrhoval důkazy. Tato nesrozumitelnost a vnitřní rozpornost však nezačala u krajského soudu; krajský soud jen replikuje nesprávné a vnitřně rozporné závěry žalované. NSS si neumí dost dobře představit trvající výdělečnou činnost, která by nebyla skutečně vykonávaná. Takovému popisu by snad mohl odpovídat fiktivní výkon práce (srov. např. rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2016, čj. 2 Ads 202/2016-30, bod 19), avšak z podkladů založených ve spisu ani z rozhodnutí žalované nevyplývá podezření, že by nynější stěžovatel byl zaměstnán jen fiktivně.

[12] Ani ze zbylých částí odůvodnění napadeného rozhodnutí není zřejmé, zda žalovaná spornou dobu nezapočetla, protože stěžovatel výdělečnou činnost skutečně nevykonával, nebo z jiného důvodu, a to, že jím předložený zápočtový list nebyl ověřen příslušnou OSSZ, resp. to, že jeho bývalý zaměstnavatel jej z pojištění od 30. 6. 1995 odhlásil a neplatil za něj pojistné. V tomto směru bude třeba vnitřně rozporné a nesrozumitelné závěry žalované opravit a doplnit. Poté dá žalovaná stěžovateli šanci navrhnout důkazy směřující k právnímu a skutkovému stavu věci. Žalované je třeba důrazně připomenout, že by v rozhodnutí neměla pouze rekapitulovat podklady OSSZ, aniž by sama uvedla náležitou skutkovou a právní úvahu, včetně hodnocení důkazů (srov. přiměřeně rozsudek ze dne 28. 8. 2007, čj. 6 Ads 87/2006-36, č. 1389/2007 Sb. NSS). Při hodnocení důkazů pak žalovaná přihlédne k aktuální judikatuře (srov. rozsudek ze dne 2. 4. 2014, čj. 6 Ads 85/2013-33, body 14 a 15).

[13] Více světla do této kauzy nevnesl ani krajský soud. Nad rozpory v odůvodnění napadeného rozhodnutí se nijak nezamýšlel; jen mechanicky odříkal již cit. závěr šetření OSSZ, že zde „*není spor o to, že žalobce fakticky vykonával pracovní činnost pro pana F.*“ (s. 8 rozsudku). Krajský soud za klíčovou považoval otázku, zda pracovní činnost splňovala podmínky stanovené zákonem pro tuto činnost jako pojistné doby a zda bylo za stěžovatele uhrazeno pojistné. V rozsudku pak sice odrecitoval § 11 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, avšak následně bez náležitého odůvodnění *obešel* žalobní námitku, že se na stěžovatele uplatí korektiv uvedený ve větě druhé § 11 odst. 2 (fikce zaplacení pojistného, pokud zaměstnavatel v rozporu se svými povinnostmi pojistné za zaměstnance neodvedl). Rozsudek je proto nepřezkoumatelný.

[14] Podstatnější však je, že krajský soud rozsudkem zamítl žalobu proti nesrozumitelnému a vnitřně rozpornému rozhodnutí žalované. Protože přitom reprodukoval a sám vycházel z vnitřně rozporných závěrů žalované, zatížil vlastní rozsudek nepřezkoumatelností pro nesrozumitelnost (srov. zejm. usnesení rozšířeného senátu ze dne 15. 1. 2008, čj. 2 As 34/2006-73, část VI., č. 1546/2008 Sb. NSS, usnesení téhož senátu ze dne 8. 3. 2011, čj. 7 Azs 79/2009-84, č. 2288/2011 Sb. NSS, bod 15).

[15] Zbývajícími dílčími výtkami stěžovatele se NSS s ohledem na důvody tohoto rozsudku nezabýval; jejich hodnocení mu v tuto chvíli nenáleží.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] NSS tedy shledal kasační stížnost důvodnou, a proto napadený rozsudek podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil. S ohledem na důvody zrušení rozsudku krajského soudu přistoupil také ke zrušení žalobou napadeného rozhodnutí žalované [§ 110 odst. 2 písm. a)

pokračování

s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 1 s. ř. s.]. Podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 4 s. ř. s. pak vrátil věc žalované k dalšímu řízení.

[17] O náhradě nákladů řízení rozhodl NSS v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaná ve věci úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Stěžovatel měl úspěch, má tedy právo na náhradu nákladů řízení o žalobě i kasační stížnosti. NSS je posledním soudem, který o věci rozhodl. Proto musí určit náhradu nákladů celého soudního řízení.

[18] V řízení o žalobě představovaly náklady řízení stěžovatele výši odměny a hotových výdajů zástupce, který učinil čtyři úkony právní služby [převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby ze dne 3. 3. 2016, replika ze dne 7. 12. 2016 a účast na jednání dne 8. 12. 2016; § 1 odst. 1, § 7 bod 3, § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. a) a d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif], a to v hodnotě 1 000 Kč za každý úkon právní služby, celkem tedy částku 4 000 Kč. Náhrada hotových výdajů sestává z paušální částky 1 200 Kč (4 x 300 Kč dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu). Zástupce je plátcem DPH, proto se zvyšují se náklady řízení o částku 1 092 Kč. Celkem tedy náklady řízení o žalobě činí částku ve výši 6 292 Kč.

[19] V řízení o kasační stížnosti pak zástupce stěžovatele učinil jeden úkon právní služby (doplnění důvodů kasační stížnosti) – celkem tedy částka 1 000 Kč [§ 1 odst. 1, § 7 bod 3, § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Náhrada hotových výdajů sestává z paušální částky 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Náklady se dále zvyšují o částku 273 Kč odpovídající DPH, celkem tak náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti činí 1 573 Kč.

[20] Žalovaná je proto povinna stěžovateli k rukám jeho zástupce uhradit náhradu nákladů soudních řízení ve výši 7 865 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. srpna 2017

Zdeněk Kühn
předseda senátu